

UNITAT DIDÀCTICA

estima el
valencià **II**

L'escola

L'ESCOLA

Tenim edificis que no sempre són amables
i algunes vegades quatre reixes mal posades,
no sempre hi ha arbres que facen ombra fresqueta
i a la font del pati les vespes revolten.

Però quan hi entres sents que has arribat a casa,
companys i companyes que t'esperen cada dia,
et diran un fum de coses que abans no sabies
i veuràs que aprendre és viure amb alegria.

Vine, acosta't,
som l'escola,
sí!

Mola fer debats, assemblees, tertúlies,
dir el que pensem i escoltar què sent l'altre,
fer treballs en grup, saber geografia,
i veure que aprendre és viure amb alegria.

Vine, acosta't,
som l'escola.
Vine, acosta't,
som l'escola,
sí, sí!

ESCOLTEM, PARLEM I LLEGIM

— Feu un rogle en la classe i abans d'escoltar la cançó, parleu sobre aquestes qüestions:

- Us agrada vindre a l'escola?
- Amb qui veniu? Qui us acompanya?
- Què us agrada més de la vostra escola?
- Parleu sobre quines d'aquestes coses de l'escola us agraden més.
  - Fer debats, assemblees o tertúlies,
  - Fer treballs en grup,
  - Aprendre
  - Jugar
  - Llegir
  - Estudiar
  - Parlar amb els amics i les amigues
  - L'esmorzar
- Teniu amics i amigues importants a l'escola?

— Escolteu la cançó. Canteu-la i balleu-la!

— Feu una posada en comú grupal i expresseu oralment què us suggereix la música i què penseu del que diu la lletra.

■ Conteu al grup alguna anècdota que recordeu dels primers dies d'escola.

— Ara tu, encercla l'emoció que t'ha generat la cançó:

tristesa

alegria

soledat

esperança

llibertat

— Jogueu amb el text:

★ De manera individual o en grups reduïts llegiu el poema/cançó:

- Amb alegria
- Amb ràbia
- Ploriquejant
- Cantant
- Amb por

★★ Eixiu al pati o aneu al gimnàs i de manera individual llegiu o canteu el poema/cançó tot combinant la veu i el cos que més us agrade. Proveu, si escau, totes les combinacions possibles. Jogueu amb la veu i amb el cos!

VEU	Ràpidament	Lentament	Sil·labejant	Xiuxiuejant	Normal
COS	En peu, però en equilibri sobre un peu	Caminant per la classe	Caminant a càmera lenta	Damunt d'una cadira	Caminant de puntetes

★★★ Trobeu la paraula infiltrada.

- Per a jugar, caldrà que tingueu la cançó ja memoritzada i que us organitzeu per grups.
- Cada grup canviarà una paraula de cada estrofa de la cançó i la recitarà a la resta de grups, els quals han d'endevinar quina era la paraula infiltrada i quina l'original.
- Si voleu, podeu continuar amb una paraula de cada vers o amb un vers de cada estrofa.

COMPRENEM, EXPRESSEM I INVESTIGUEM

— Coneixes totes les paraules de la cançó? En cas de dubte, pregunta a la mestra o al mestre o busca-les al diccionari.

— D'aquests versos, quin creus que serveix de missatge de la cançó?

- Companys i companyes que t'esperen cada dia.
- Veuràs que aprendre és viure amb alegria.
- Tenim edificis que no sempre són amables.

— Per què?

■ Escribeu el nom dels objectes que pots trobar a l'escola:

■ Respon:

1. Qui t'espera a l'escola?
  - a. Companys i companyes.
  - b. Una vespa revoltosa.
  - c. La teua germana.
2. "Mola" es pot substituir per
  - a. Agrada.
  - b. Roda.
  - c. Cau de les mans
3. "Revolar" com revolen les vespes en el pati és:
  - a. Volar d'un costat a l'altre pegant voltes.
  - b. Moure rebombori o causar desordre.
  - c. Tornar a posar dret.
4. Quins altres "animalots" revolen?

els borinots

els gats

les oronetes

els esquirols

— Pots diferenciar una vespa d'una abella?

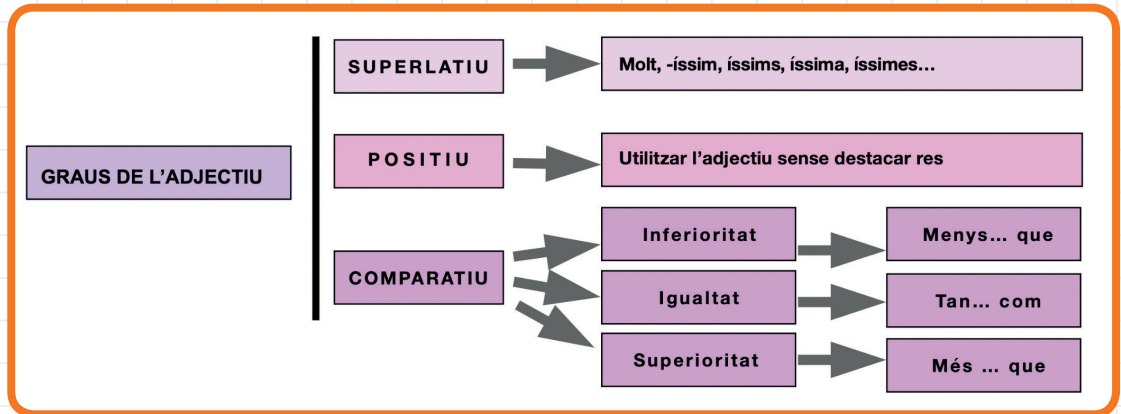

Vespa

Abella

- Compara les dues imatges. Utilitza els diferents graus dels adjectius amb l'ajuda de l'esquema:

- La vespa és molt més _____ que l'abella.
L'abella és _____ i la vespa és _____
_____

— “Et diran **un fum de coses** que abans no sabies” vol dir que:

- Et diran una gran quantitat de coses que no sabies.
- Et diran que hi ha moltes coses que es cremen.
- Et diran unes poques coses que abans no sabies.

- Segur que ja saps que l'expressió “un fum de coses” és una **frase feta**. Les frases fetes són expressions que utilitzem amb un *sentit figurat*. És a dir, en el conjunt de la frase, les paraules no signifiquen el mateix que si són dites o pensades a soles.

- Llig diferents frases que utilitzem amb la paraula **fum** i emparella-les amb els seus significats:

Centre de Normalització
Lingüística de Barcelona (2016)
«Concurs si l'encertes l'endevines»

1. Pujar els fums al cap d'alguna persona.	A. Estar atabalat o atabalada. Fer un esforç de pensar.
2. Fer la del fum.	B. Molta quantitat.
3. Un fum -de coses, de persones...	C. Envanir-se, infatuar-se.
4. Eixir fum del cap.	D. Anar-se'n i no tornar.

Respostes: 1C, 2D, 3B, 4A

- El contrari del sentit figurat de les frases és el **sentit literal** (o sentit real); és a dir, quan les paraules tenen el significat “real” o exacte, el que hi ha als diccionaris. Per exemple, *fum* és el gas o vapor que desprèn alguna cosa quan es crema, que no vol dir que quan a alguna persona li “ix fum pel cap” se li estiga cremant. Aquesta diferència entre el sentit figurat i el sentit literal sol donar molts maldecaps i és l’origen d’alguns acudits.

Comprova si ho has entés bé marcant la casella corresponent:

		Literal	Figurat
Bleda	He comprat unes bledes de l’horta d’Alboraia		
	Aquelles persones eren unes bledes!		
Verd	Estic molt verda per a fer eixa prova.		
	El pimentó que més m’agrada és el verd.		
Bota/botes	Ahir ens vam posar les botes en el sopar.		
	Posa’t les botes d’aigua, que plou a bots i barrals!		
Gat	El gat del jardí té un ull de cada color.		
	En la festa d’ahir hi havia quatre gats		

- En parelles, busqueu altres paraules i useu-les per a escriure una oració amb sentit literal i una altra amb sentit figurat.

- Transforma la primera estrofa de la cançó tot canviant les paraules de la graella per **sinònims** o **antònims**. Recorda que els sinònims són paraules que signifiquen quasi el mateix i els antònims signifiquen el contrari. Si tens dubtes pots consultar algun diccionari de sinònims i antònims:

	Sinònim	Antònim
Sempre	<i>a tota hora, a cada moment</i>	<i>mai, en cap moment</i>
Amable		
Mal		
Ombra		
Fresca		

Tenim edificis que no _____ són _____
 i algunes vegades quatre reixes _____ posades,
 no sempre hi ha arbres que facen _____
 i a la font del pati les vespes revolten.

— Fes un pensament. Escriu al quadern i després poseu en comú les respostes:

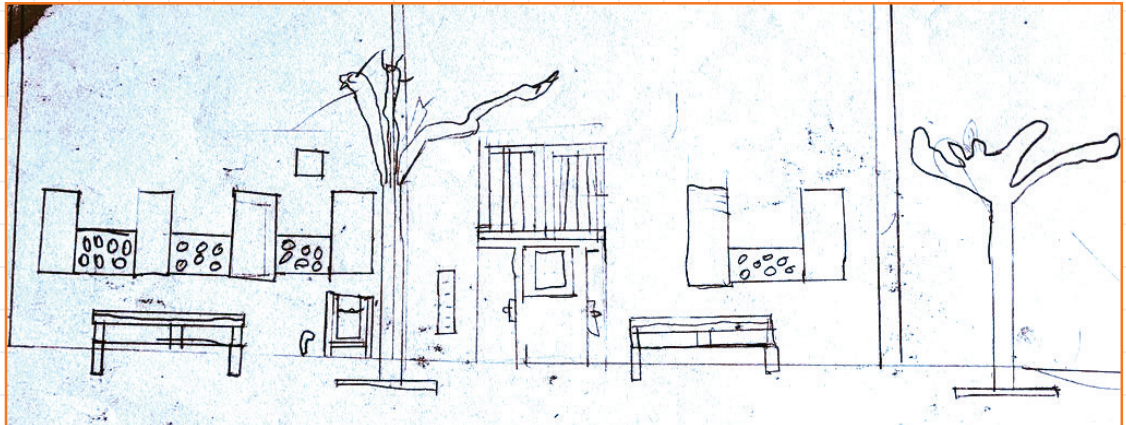
- Com és la teua escola? És gran o menuda?
- I el pati?
  - Hi ha arbres al pati?
  - Què li falta al teu pati: jocs, arbres, espais d'ombra...
- Què t'agrada fer al pati?
- Del que has après a l'escola, què t'ha interessat més?
- Què t'emociona més de l'escola?

— Descriu la teua escola. Comença parlant de l'edifici, l'entrada, les classes, el pati... Pensa que pots contar allò que més t'agrada fer-hi, els amics i amigues que tens, els teus companys i companyes. Recorda utilitzar connectors textuais per a passar d'un paràgraf a un altre.

- **Per començar:** En primer lloc, en principi, primer de tot.
- **Per continuar:** En segon lloc, continuació, a més a més, tot i que, probablement, després...
- **Per acabar:** Per acabar, finalment, en conclusió, a la fi, per tant, en resum...

Mira aquest dibuix. És el pati del CEIP Pius XII de Vila-real segons un alumne. Fes com ell i dibuixa el teu pati. Dibuixa, també, el pati que t'agradaria tindre a la teua escola.

El meu pati

El pati que m'agradaria

En grups, penseu quines coses té el pati de la vostra escola i quines coses us agradaria que tinguera. Feu-ne una llista :

El pati que volem ha de tenir:

APROFUNDIM

“Mola fer debats, assemblees, tertúlies,
dir el que pensem i escoltar què sent l'altre”

L'escola, entre altres moltes coses, és un espai de preparació per a ser ciutadanes i ciutadans plens, persones que coneixen els drets i deures que tenen per a viure en societat.

Les assemblees, els debats i les tertúlies serveixen per a fer pràctiques democràtiques a l'escola.

Assemblea ➔ Reunió de gent que parla de coses que s'han de millorar o de problemes que s'han de solucionar. Pot ser també un òrgan polític que funciona amb l'objectiu de deliberar i prendre decisions.

Debat ➔ Diàleg entre dues o més persones que intenten exposar el seu punt de vista sobre un tema comú i convèncer l'altre de la veracitat o bondat de la pròpia opinió. Té un caràcter formal.

Tertúlia ➔ Reunió de persones que habitualment es troben per conversar sobre una matèria determinada o per a distreure's de manera informal.

— Marca amb una creu si s'acompleixen les afirmacions:

	Assemblea	Debat	Tertúlia
És necessari que hi haja posicions antagòniques (a favor/en contra) o diverses opinions enfrontades.			
Compta amb un moderador o una moderadora que dona el torn de paraula.			
Té un nivell molt alt de formalitat (està molt estructurada).			
Formen part totes les persones d'un col·lectiu.			
Es prenen acords.			
Participen totes les persones que volen.			
Hi ha una persona que fa de secretària que apunta els acords.			

- Trieu un tema que us interesse, per exemple, quins jocs i esports voleu fer al pati i amb quina distribució temporal, com distribuiríeu el pati... Organitzeu una assemblea de classe per tal d'arribar a acords col·lectius i posar-los en pràctica.
- Algunes qüestions que heu de tindre en compte són:
  - La durada: entre 20 i 45 minuts, segons el vostre curs.
  - Cal que algú modere i que algú altre faça de secretari per a anar anotant les propostes en forma d'acta.
  - A l'hora de buscar solucions, cal tenir en compte les necessitats de tots i totes
  - És important afavorir les argumentacions que tenen en compte el grup i no els interessos individuals.

A més, recordeu:

CREEM

Prepareu una exposició col·lectiva per a motivar els i les vostres companyes a vindre a l'escola per a aprendre amb alegria.

- Primer, observeu bé els cartells que hi ha a continuació.

Entre tota la classe, aneu explicant què hi veieu: els colors, la forma, els dibuixos... Què us suggereix la part amb text? A què fa referència "veta"? I pell? Què penseu que l'il·lustrador Cesc Roca volia comunicar-hi?

- Observeu els cartells que teniu a l'escola o els que trobeu pel carrer i feu-vos les mateixes preguntes: què us proposen, quina sensació us generen, quant de text tenen...
- Retoleu en una cartolina el lema de la cançó "Aprendre és viure amb alegria" i feu un dibuix que l'acompanye. També podeu afegir-hi altres versos de la cançó com ara "Vine, acosta't, som l'escola". Podeu fer-los de diferents mides, podeu fer un *collage*.
- Després, feu una exposició a la vostra aula o al vestíbul de l'escola amb tots els cartells.

ESTIREM EL FIL

— Feu un roble en la classe i parleu sobre:

- Què és un dret?
- Qui té drets?
- Quins penseu que són els vostres drets?
- Són els mateixos drets que tenen les persones adultes?

— De les afirmacions següents, quines penseu que són drets fonamentals i quines penseu que no? Expliqueu les raons.

• Tinc dret a ser feliç.	• Tinc dret a manar.
• Tinc dret a l'educació.	• Tinc dret a no ser discriminat o discriminada.
• Tinc dret a fer el que vull.	• Tinc dret a menjar llepolies quan vull.
• Tinc dret a quedar-me a casa quan tinc son.	• Tinc dret a tenir un nom.
	• Tinc dret a jugar a pilota sempre que vulga.

— Entre tota la classe, feu una llista amb aquelles coses que considereu que són drets bàsics de totes les persones.

Els drets fonamentals són essencials per a la dignitat humana i estan reconeguts internacionalment gràcies a la Declaració Universal dels Drets Humans de les Nacions Unides i també en les lleis de cada país. La infància i l'adolescència posseeixen uns drets específics, aprovats en 1959 i confirmats en la Convenció dels Drets de la Infància de 1989.

- Llegiu en grup la Declaració Universal dels Drets de la Infància.

- Feu un rogle en la classe i parleu sobre quin dels drets us agradaria explorar o conèixer millor. Investigueu o penseu situacions en les quals eixe dret siga vulnerat i analitzeu-les: Què passa? A qui? On? Quan? Per què? Com es pot millorar eixa situació?

- Amb les idees de l'activitat anterior, inventeu una narració col·lectiva: una persona inventa el principi d'una història, com ara el o la protagonista i alguna de les seues característiques. Quan considera que ja ha donat prou informació, calla i "passa la paraula" al company o companya que té al costat, que continua la narració en el punt en què l'anterior l'ha deixada.

- És important que recordeu que les narracions tenen un plantejament, un moment de conflicte i un desenllaç.

A: "Hi havia una vegada un/una _____ que vivia en _____"

C: Era _____,

D: Un dia, _____

- Alguns dels drets de la infància estan pensats per a garantir la participació dels xiquets i les xiquetes en la societat com a ciutadans i ciutadanes. Llegiu-ne alguns:

PARTICIPACIÓ

Dret a estar involucrat en les decisions que l'afecten

Hem de ser informats, i prendre part d'aquelles decisions que tenen a veure amb nosaltres; però la participació és una cosa voluntària.

També tenim dret a associar-nos i a reunir-nos de manera pacífica.

- Dret a la protecció de la vida i la integritat física
- Dret a la identitat i al nom.
- Dret a ser informades, sentides i escoltades.
- Dret a tindre les nostres pròpies idees i expressar amb llibertat les nostres opinions.
- Dret a ser ben tractats i a ser protegits de qualsevol forma de violència.
- Dret a participar, de manera adequada, en el nostre entorn.
- Llibertat per a sentir i expressar el nostre gènere.
- Dret d'expressió, també es reconeix ser part de la creació intel·lectual de l'entorn propi.

https://mestreacasa.gva.es/c/document_library/get_file?folderId=50000558855&name=DLFE-348890.pdf

— Feu un rogle en la classe i parleu sobre els drets anteriors i la democràcia:

- Què enteneu per democràcia?
- Com penseu que funciona?
- Tots els països viuen en democràcia?
- Què enteneu per participar?
- Com podeu participar en democràcia?
- Com us agradaria participar-hi?
- On penseu que podeu posar en funcionament la democràcia?

- Recolliu totes les idees, propostes i explicacions, i investigueu per a verificar quines són reals i quines no.

— La democràcia és una forma de convivència que es manifesta en l'organització política d'una societat. Funciona amb uns principis bàsics: llibertat, justícia, igualtat i pluralisme polític. Perquè la democràcia funcione plenament necessita una ciutadania que participe activament. I es pot començar des de l'escola.

Investigueu els òrgans de participació previstos per a la infància. Dividiu la classe en dos grups i distribuïu-vos-hi.

- Les assemblees d'aula i les assemblees de delegats i delegades:
  - Què són?
  - Són obligatòries?
  - Per a què serveixen?
  - Com es trien els delegats i les delegades?
  - L'assemblea de delegats i delegades

- Consell Escolar del centre escolar.
  - Qui el forma?
  - Quines són les funcions?
  - Com fer arribar les propostes de l'alumnat al Consell Escolar?

Amb tota la informació que aconseguiu, elaboreu un mapa conceptual explicatiu. I si us animeu, pinteu un mural col·lectiu amb els vostres drets.

